

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu ol!

COĞRAFYA

HARİTA BİLGİSİ

Harita Nedir?

- Bir çizimin harita olabilmesi için gerekli koşullar şunlardır:
 - Kuş bakışı çizim,
 - Bir ölçek dahilinde küçültme mutlaka olmalıdır.

Örneğin; krokilerde kuşbakışı çizim vardır, fakat ölçek yoktur. Bu nedenle KROKİ harita değildir.

Haritalar Neden Önemlidir?

- Dünyada ve ülkemizde maden, bitki, basınç gibi birçok özellik haritalarla daha anlaşılır hale gelmektedir.
- **Unutmamalıyız:** Tüm haritalardan **alan ve uzunluk hesaplamaları** yapılır.

Projeksiyon Yöntemleri

Neden Projeksiyon Yöntemlerini Kullanıyoruz?

Silindirik Projeksiyon

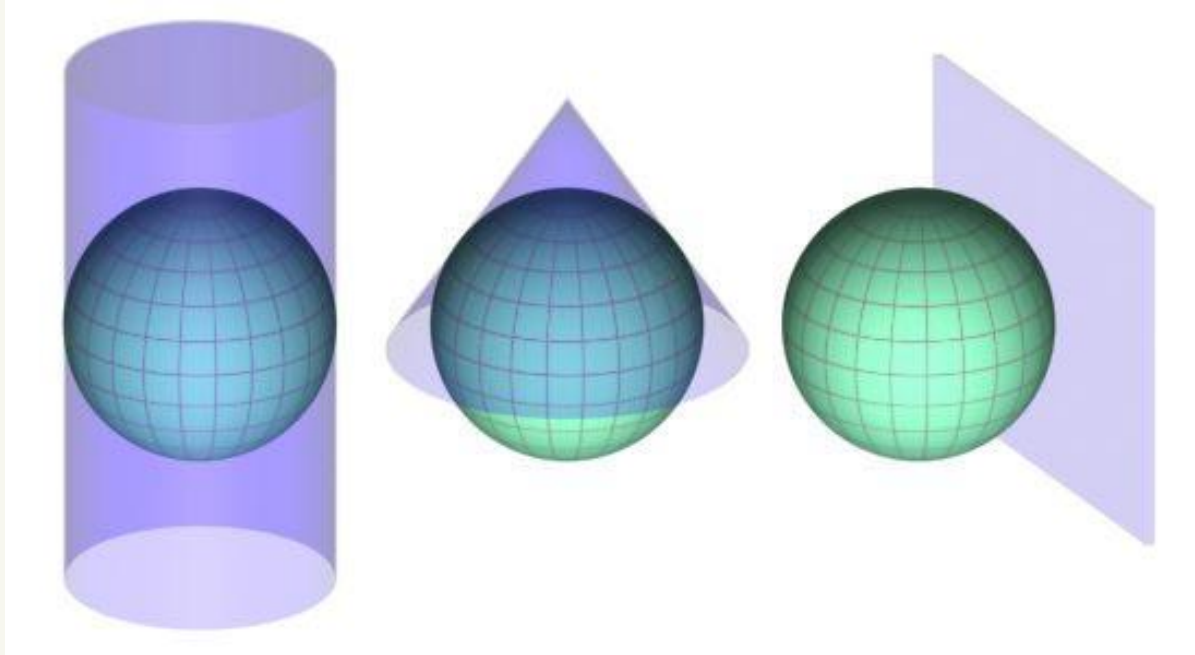
- Ekvator ve çevresinde bozulma az, kutuplarda ise bozulma fazladır.

Konik Projeksiyon

- Orta enlemlerden Ekvatora ve kutba gidildikçe bozulma artar.

Düzlem Projeksiyon

- Düzlemin teğet geçtiği alanlar en az hatayla çizilir.
- En iyi gösterdiği alanlar kutuplar ve çevresidir.

Harita Çizim Yöntemleri

- Kabartma
- Tarama: Eğim özellikleri gösterilir. (Sık, kısa, kalın çizgiler)
- Gölgelendirme: Işık yöntemiyle gösterilir. (Işık alan yerler açık, diğer yerler koyu)

- Renklendirme

Yükselti	Renkler
0 – 500 metre	Yeşil
500 – 1000 metre	Sarı
1000 – 1500 metre	Turuncu
1500 – 2000 metre	Açık kahverengi
2000 ve yukarısı	Koyu kahverengi

- İzohips (eş yükselti) yöntemleri

Haritalar,

- Fiziki ya da topografya,
- Siyasi,
- Özel haritalar (Uzman haritalar da denilebilir. Turizm, ulaşım gibi.)

olarak gruplandırılabilir.

Harita Elemanları

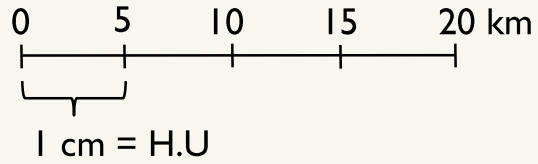
- Başlık
- Lejant (İşaret tablosu)
- Yön oku
- Coğrafi koordinatlar
- Ölçek

Ölçekler

- Büyük Ölçekli Haritalar: Paydası 500.000 'den küçük haritalardır.
- Küçük Ölçekli Haritalar: Paydası 500.000 'den büyük haritalardır.

Ölçeklerin Birbirine Çevrilmesi

Çizgi Ölçek:

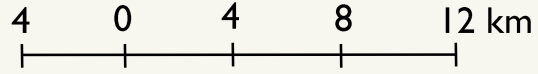

Kesir Ölçek: 1/500.000

UYARI: Çizgi ölçek kesir ölçeğe göre daha yaygın kullanılır.

- İki merkez arası kuş uçuşu uzaklık bulunabilir.
- Fotokopiyle işlem gördüğünde çizgi ölçek de o oranda değişir.

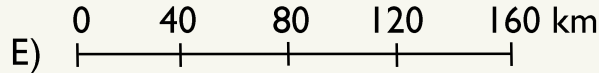
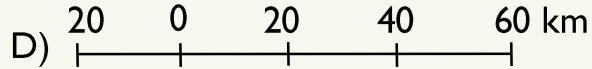
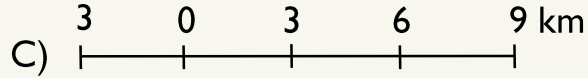
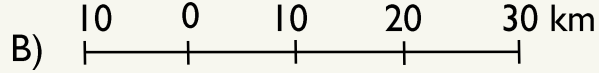
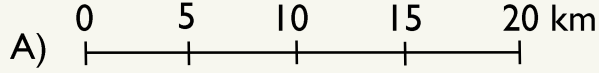
ÖRNEK

Çizgi ölçeğin boyu 4 cm olduğuna göre, kesir ölçeği nedir?

ÖRNEK

1/2.000.000 kesir ölçeğinin çizgi ölçeği aşağıdakilerden hangisidir?

Haritalarda Alan ve Uzunluk Hesaplamaları

Uzunluk

$$G.U = (H.U) \cdot (\ddot{O}.P)$$

$$H.U = \frac{G.U}{\ddot{O}.P}$$

Alan

$$GA = HA \cdot \ddot{O}P^2$$

$$HA = \frac{GA}{\ddot{O}P^2}$$

$$\ddot{O}P = \sqrt{\frac{HA}{GA}}$$

UYARI: Santimetreyi kilometreye çevirirken 5 sıfır sileriz.

ÖRNEK

Harita uzunluğu 100 cm olan bir yerin ölçeği 1/500.000 olduğuna göre bu haritanın gerçek uzunluğu nedir?

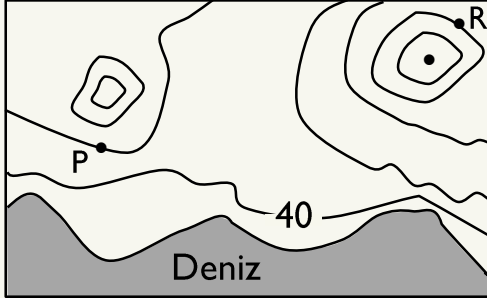
ÖRNEK

Harita alanı 4 cm^2 olan bir yerin gerçek alanı 16 km^2 olduğuna göre, bu haritanın ölçeği nedir?

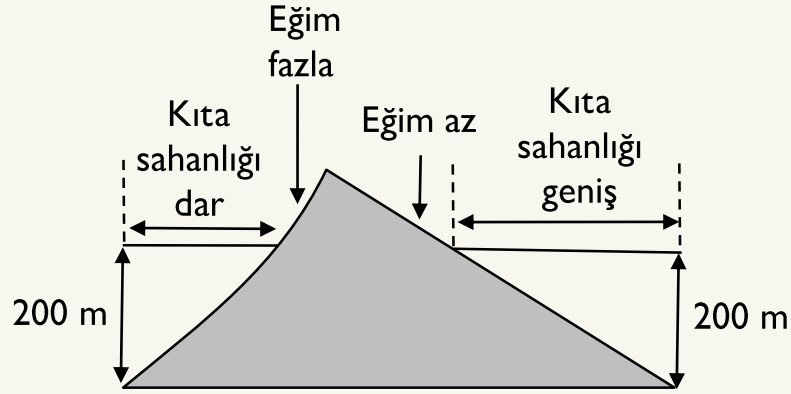
İzohips (Eş Yükselti) Yöntemi

Deniz seviyesine göre aynı yükseltide yer alan noktaların birleştirilmesiyle elde edilen eğrilere izohips (eş yükselti) denir.

- İç içe çizilmiş kapalı eğrilerdir.
- Kıyı çizgisi 0 m'dir.

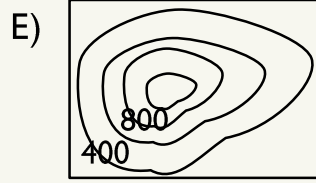
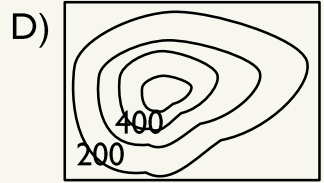
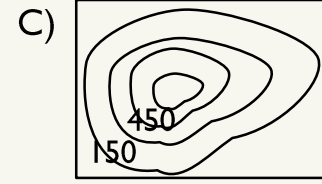
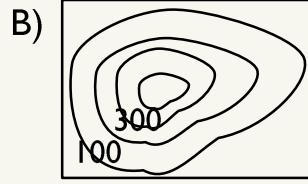
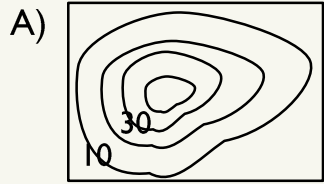
- Eğrilerin sık ya da seyrek olması eğim özellikleriyle ilgilidir.

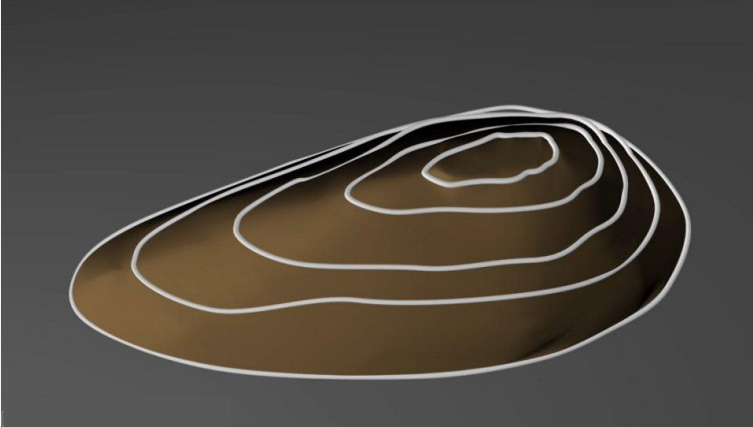
- Aralarındaki sabit yükselti farkına **eküidistans** denir ve her yerde aynıdır.
- Büyük ölçekli haritalarda eğriler 10 m, 20 m, 50 m gibi iken, küçük ölçekli haritalarda eğriler arası 100 m, 250 m, 500 m gibidir.

ÖRNEK

5 sporcu ve 5 harita bulunmaktadır. Bu sporculardan hangi haritayı seçen, bulunduğu alanı daha net görebilir?

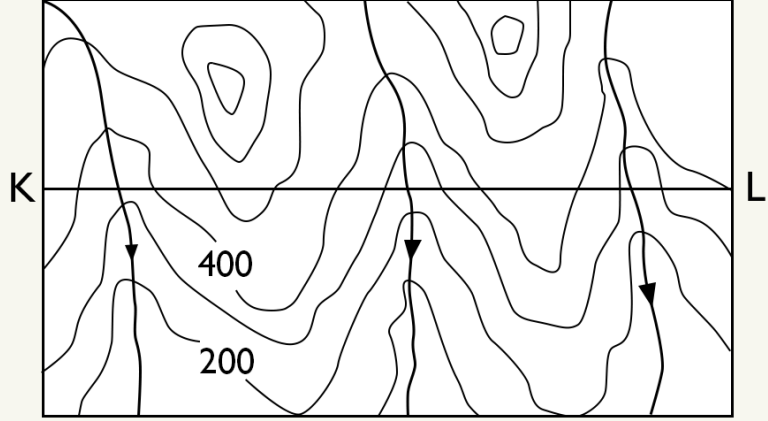
- Aynı eğri üzerinde bulunan bütün noktaların yükseltileri aynıdır.
- En dıştaki eğrinin yükseltisi en az, çevre uzunluğu en fazladır.

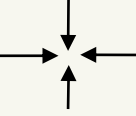

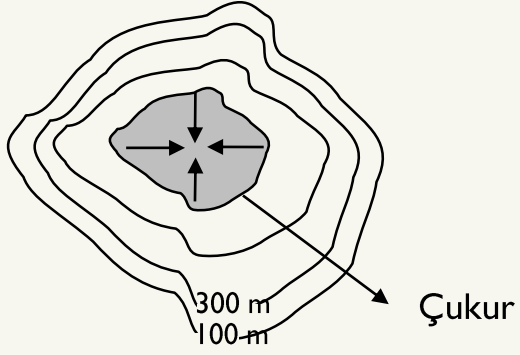
UYARI: Volkan konisi, krater, mağara gibi yer şekillerinin gösterildiği haritalarda en içteki eğri en yüksek olmayabilir.

- Komşu iki yükselti eğrisinin yükseltileri aynıdır.
- Karşılıklı iki tepe arasındaki alçak düzlüğe **boyun** denir.
- —→ doruk = zirve

- “ V ” şekli → Sirt ya da akarsu vardır.
- Açık uca doğru yükselti artıyorsa **sirt**,
Sivri uca doğru yükselti artıyorsa **vadidir**.

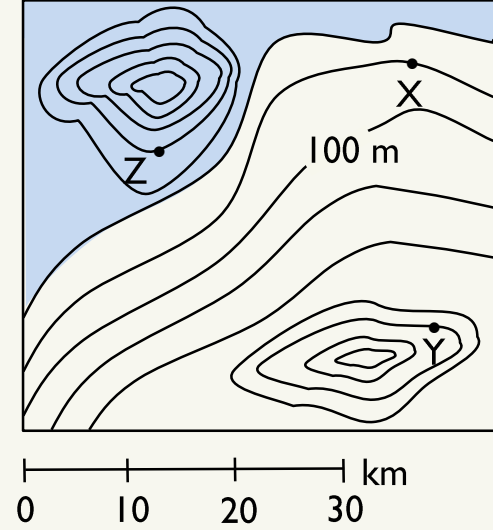
- (çukur, çanak, krater, kaldera, obruk)

- Haliç – Delta

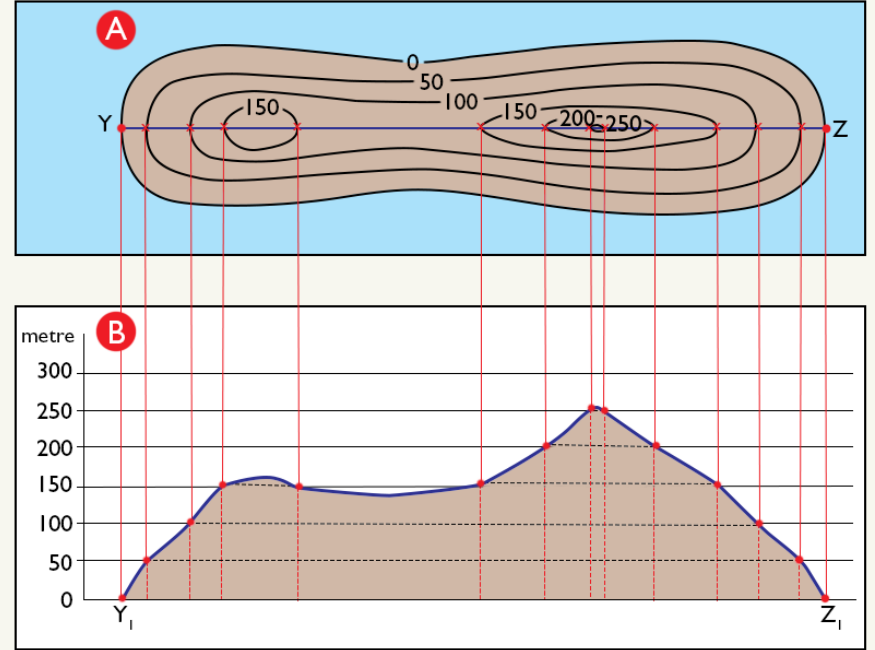
ÖRNEK

Noktaların yükselti değerleri nedir?

Haritalarda Profil Çıkarma

- Tüm haritalardan profil çıkarılamaz.
- Fiziki, topografya, izohips haritalarında çıkarılabilir.

Haritalarda Eğim Hesaplama

- İki nokta arasındaki yükselti farkının, iki nokta arasındaki uzaklığa oranına **eğim** denir.
- Bütün haritalarda eğim hesaplanamaz.
- Yer şekillerini gösteren haritalarda eğim hesaplanabilir.

$$\text{Eğim} = \frac{\text{Yükselti Farkı (H)}}{\text{Yatay Uzaklık (L)}} \times 100 \text{ ya da } 1000$$

UYARI:

- Eğim ile yol arasında ters orantı vardır.
- Sorularda iki nokta arası uzaklık km olarak verilir. Ancak hesaplamalarda 'm' ye çevirilerek işlem yapılır.

ÖRNEK

İki merkez arasındaki yükselti farkı 2000 m ve yatay uzaklık 2 km ise buradaki eğim yüzde kaçtır?

ÖRNEK

Yandaki izohips haritasında verilen yükselti değerlerinden hangisi yanlış verilmiştir?

- A) 25 B) 50 C) 75 D) 110 E) 125

